Cursuri universitare

NADIA-CERASELA ANIŢEI ROXANA-ALINA PETRARU

Didactica predării ştiinţelor juridice şi ştiinţelor administrative

NADIA-CERASELA ANIŢEI **ROXANA-ALINA PETRARU**

Didactica predării ştiinţelor juridice şi ştiinţelor administrative

– Ediţie revăzută şi adăugită –

Universul Juridic
Bucureşti
- 2026 -

Cuvânt-înainte

La nivelul anilor ’90, problematica didacticii disciplinei este abordată în contextul teoriei generale a curriculumului.

Cercetătoarea Viviane de Landsheere plasează problematica didacticii disciplinei ca un capitol distinct dezvoltat, după ce analizează conceptul de curriculum (cu accent pe trunchiul comun), construcţia de curriculum (cu definirea obiectivelor), problematica didacticii generale (caracteristicile procesului de învăţare, tehnologia instruirii, modelele de instruire).

Didactica specialităţii are ca problematică elaborarea unei metodologii speciale de predare – învăţare – evaluare, dezvoltând un ansamblu logic de prescripţii relative la o specialitate determinată de programa şcolară.

Originalitatea didacticii disciplinei rezultă în mod esenţial din faptul că ea este construită şi evoluează printr-o dublă centrare: asupra celui ce învaţă şi asupra interacţiunilor cu disciplina.

În literatura de specialitate, didactica este definită ca un ansamblu de tehnici şi proceduri de instruire care au la bază principiile teoretice indispensabile rezolvării efective a problemelor de conţinut, metodele şi organizarea instruirii.

Didactica predării ştiinţelor juridice şi ştiinţelor administrative este dedicată domeniilor Drept şi Administraţie publică, în speţă **Programului de studii 5 – „Programul de formare psihopedagogică în vederea certificării competenţelor pentru profesia didactică”**.

Standardele specifice privind evaluarea externă a calităţii academice a programelor de studii în domeniile de licenţă şi master aferente Comisiei de specialitate nr. 5 – Ştiinţe administrative, ale educaţiei şi psihologiei cu privire la Programul de studii 5 – „Programul de formare psihopedagogică în vederea certificării competenţelor pentru profesia didactică” *precizează*:

1. „Programul de certificare a competenţelor pentru profesia didactică vizează dezvoltarea competenţelor profesionale psihopedagogice, didactice, digitale, manageriale şi de cercetare necesare exercitării funcţiilor didactice în învăţământ.

2. Pregătirea psihopedagogică şi didactică se realizează în conformitate cu planurile de învăţământ stabilite la nivel naţional, prin ordin de ministru, şi este structurată pe două niveluri:

a) Nivelul I (30 credite pentru monospecializare, respectiv 35 credite pentru dublă specializare) efectuat, de regulă, pe parcursul ciclului universitar de licenţă sau postuniversitar;

b) Nivelul II (30 credite) efectuat după obţinerea diplomei de licenţă şi anterior susţinerii examenului de definitivare în învăţământ. Nivelul II poate fi urmat atât de studenţii care se înscriu la studiile de masterat, cât şi de absolvenţii care, după obţinerea diplomei de licenţă, nu-şi continuă studiile la master.

3. Programul de studii este elaborat pe baza standardelor profesionale pentru funcţiile didactice.

4. Descrierea calificării asigurate prin programul de certificare a competenţelor pentru profesia didactică se realizează potrivit Metodologiei Cadrului Naţional al Calificărilor din Învăţământul Superior".

Standardele *Comisiei de Specialitate „Ştiinţe juridice" (C3*) se referă la domeniul fundamental Ştiinţe sociale (DFI nr. 40), în care figurează domeniile de licenţă (DL) şi programele de studii, după cum urmează:

- Domeniul de studii universitare de doctorat/masterat (DSU_D/M) – ***Drept***;
- Domeniu de licenţă (DL) – ***Drept***;
- Domeniul Drept conţine ca programe de studii/specializări (S): ***Drept şi Drept european şi internaţional***.

Standardele *Comisiei de Specialitate Ştiinţe administrative, ale educaţiei şi psihologie* se referă la domeniul fundamental Ştiinţe sociale (DFI nr. 40), în care figurează *domeniile şi programele de studii de licenţă şi master aferente Comisiei de Specialitate nr. 5*:

- Domeniul de studii universitare de doctorat/masterat (DSU_D/M) – ***10. Ştiinţe administrative***;
- Domeniu de licenţă (DL) – **50. Ştiinţe administrative**;
- Programe de studii/Specializări (S) cu specializare în: *Administraţie publică; Administraţie europeană; Asistenţă managerială şi administrativă; Poliţie locală; Servicii şi politici de sănătate publică (Public Health); Leadership în sectorul public (în limba engleză); Studii de conflict; Ştiinţa datelor sociale.*

Didactica predării ştiinţelor juridice şi administrative este structurată pe 10 capitole astfel:

1. Noţiuni generale despre ştiinţa dreptului şi ştiinţa administrativă;
2. Noţiuni generale despre didactica ştiinţelor juridice şi ştiinţelor administrative;
3. Didactica ştiinţelor juridice şi ştiinţelor administrative;
4. Procesul de învăţământ cu aplicaţie în domeniile ştiinţelor juridice şi ştiinţelor administrative;
5. Evaluarea educaţională, rezultatele învăţării şi finalităţile predării pe domeniile ştiinţe juridice şi ştiinţe administrative;
6. Curriculumul educaţional pentru predarea ştiinţelor juridice şi ştiinţelor administrative;
7. Proiectarea activităţilor educaţionale în domeniile ştiinţelor juridice şi ştiinţelor administrative;
8. Evaluarea educaţională, rezultatele învăţării şi finalităţile predării pe domeniile ştiinţe juridice şi ştiinţe administrative;
9. Programul de studii universitare de doctorat şi postdoctorale de cercetare avansată;
10. Personalul didactic şi de cercetare din învăţământul superior.

Cursul *Didactica predării ştiinţelor juridice şi ştiinţelor administrative* a văzut pentru prima oară lumina tiparului în 2009 la *Editura Lumen*, Iaşi ulterior, la aceeaşi editură, în anul 2011 a apărut o a doua ediţie.

Prima ediţie a apărut în coautorat, sub numele: Nadia-Cerasela Dariescu şi Roxana-Alina Petraru, iar a doua ediţie, tot în coautorat, sub numele: Nadia-Cerasela Aniţei şi Roxana-Alina Petraru.

În acest an ne-am propus să reeditǎm cursul Didactica predării ştiinţelor juridice şi administrative modificând structura şi adăugând noi capitole.

Precizez că am preferat să pun textele de lege aşa cum sunt în reglementările juridice actuale, pentru a înţelege specialiştii care citesc acest curs, pentru că nu putem interpreta prin adăugare la lege dacă nu avem loc de interpretare prin folosirea de verbe, expresii care să permită, spre exemplu, verbul „a putea".

Am constatat de-a lungul timpului că se adaugă la criterii noi criterii specifice altor domenii, ori prin lege, dacă ne spune că sunt „minime", putem adăuga mai multe din acel tip de criterii specifice domeniului respectiv şi nu din alte criterii specifice altor domenii.

Pentru a creiona mai exact caracteristicile acestui curs am adăugat Anexe.

Lucrarea se doreşte a fi „un ghid" adresat doctoranzilor, masteranzilor şi studenţilor care urmează cursurile *Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic* pe domeniile Drept şi Ştiinţe administrative care doresc să devină cadre didactice, dar şi tuturor celor interesaţi de aceste domenii.

Prof. univ. dr. hab. Nadia-Cerasela Aniţei

Capitolul 1
NOŢIUNI GENERALE DESPRE ŞTIINŢA DREPTULUI ŞI ŞTIINŢA ADMINISTRATIVĂ

1.1. Noţiuni generale despre drept şi despre ştiinţa dreptului[1]

1.1.1. Noţiuni generale despre drept

1. Noţiunea de drept[2]

a) Termenul „drept"

Termenul „drept", în sens metaforic, se pare că provine din cuvântul latin *directus*, care semnifică „drept – orizontal sau vertical – de-a dreptul, în linie dreaptă"[3].

Cuvântul *jus* (scris uneori şi aşa cum se citeşte – *ius*), din limba latină, avea semnificaţia de „drept, normă, lege"[4].

De asemenea, cuvântul „drept" îl regăsim şi în alte limbi: în franceză avem *droit*, în italiană *diritto*, în engleză *right* şi *law*[5].

b) Sensurile juridice[6]

În limba română, conceptul de „drept" are următoarele semnificaţii juridice[7]:

- ***drept obiectiv*** ca ansamblul de norme care organizează viaţa omului în societate, care disciplinează comportamentul uman şi apără societatea de excesele indivizilor; dreptul permite oamenilor să convieţuiască într-un acelaşi loc şi în acelaşi timp, spre exemplu: ţine de dreptul obiectiv:

---

[1] N.-C. Aniţei, R.-A. Petraru, *Didactica predării ştiinţelor juridice şi administrative*, Ed. Lumen, Iaşi, 2009, pp. 6-15.

[2] Pentru amănunte a se vedea Al. Bleoancă, *op. cit.*, pp. 1-158.

[3] Al. Bleoancă, *op. cit.*, p. 1; I. Oprea, C.G. Pamfil, R. Radu, V. Zăstroiu, *Noul dicţionar universal al limbii române*, Ed. Litera Internaţional, Bucureşti-Chişinău, 2008, pp. 461-462.

[4] Al. Bleoancă, *op. cit.*, p. 2; E. Molcuţ, D. Oancea, *Drept roman*, Ed. Casa de editură şi presă „Şansa", Bucureşti, 1997, p. 5.

[5] Al. Bleoancă, *op. cit.*, p. 2; E. Molcuţ, D. Oancea, *Drept roman*, *op. cit.*, p. 5; *Black's Law Dictionary*, ed. a 7-a, Ed. West Group, St. Paul, Minn., 1999, pp. 749, 1322; Secţiunea aferentă termenului „Droit" în lucrarea *Encyclopédie juridique Dalloz*", vol. V, Ed. Dalloz, Paris, 2000.

[6] Al. Bleoancă, *op. cit.*, pp. 2-3.

[7] Spunem „juridice" pentru că, „aşa cum am văzut mai sus, există şi sensuri de natură morală ale acestui cuvânt, ca să nu le mai punem la socoteală pe cele tehnice", *apud* Al. Bleoancă, *op. cit.*, p. 2, nota de subsol 4.

 Codul penal[8] – lege care interzice şi pedepseşte cele mai grave fapte îndreptate contra valorilor sociale; de exemplu, sancţionează omorul, furtul, care îi prejudiciază patrimoniul etc.;

 Codul civil[9] – lege ce reglementează relaţiile sociale dintre oameni, atât pe cele cu obiect evaluabil în bani, cum sunt raporturile patrimoniale dintre soţi, cât şi pe cele neevaluabile în bani, precum relaţiile personale dintre soţi etc.;

- ***dreptul subiectiv*** reprezintă posibilitatea unui om (a unei persoane) de a-şi valorifica un anumit interes recunoscut de către lege (de către dreptul obiectiv), adică de a avea un anumit comportament (o anumită conduită), spre exemplu:

 dreptul de proprietate asupra unui automobil (caz în care conduita constă în toate acţiunile şi inacţiunile proprietarului – conducerea maşinii, parcarea ei într-un garaj etc.); şi

 dreptul băncii de a pretinde restituirea împrumutului acordat unei persoane (conduita băncii constând în notificarea împrumutatului că trebuie să plătească suma şi, respectiv, încasarea efectivă a acelei sume);

- ***ştiinţa dreptului*** are ca obiect de studiu dreptul obiectiv şi cel subiectiv, adică ansamblul de concepte şi principii care le alcătuiesc.

2. Noţiuni generale despre dreptul obiectiv[10]

Dreptul obiectiv este definit de autori în mod diferit astfel:

- dreptul este „*un complex de reguli de conduită având menirea ca, pe calea unor dispoziţii generale referitoare la raporturile generale tipice, să reglementeze, într-un anumit scop, conduita previzibilă a oamenilor*”[11];

- dreptul este „*ansamblul regulilor asigurate şi garantate de către stat, care au ca scop organizarea şi disciplinarea comportamentului uman în principalele relaţii din societate, într-un climat specific manifestării coexistenţei libertăţilor, apărării drepturilor esenţiale ale omului şi statornicirii spiritului de dreptate*”[12];

- dreptul obiectiv „*este un sistem de reguli aplicabile conduitei umane (genul proxim), reguli susţinute de către stat în scopul obţinerii justiţiei sociale (diferenţa specifică). Observăm că acest ansamblu de norme nu depinde de voinţa unei persoane, ci se impune acesteia, din exterior, astfel că este justificată desemnarea lui ca fiind «obiectiv»*”[13].

Literatura de specialitate[14] ne precizează că „*elementele fundamentale, care subliniază genul proxim şi diferenţa specifică, respectiv:*

- dreptul obiectiv este un sistem de reguli (norme), corelate şi coordonate între ele, norme ce alcătuiesc un sistem;

---

[8] Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009) cu modificările şi completările ulterioare.

[9] Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată (M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011) cu modificările şi completările ulterioare.

[10] Pentru amănunte a se vedea Al. Bleoancă, *op. cit.*, pp. 10-103.

[11] A.M. Naschitz, *Teorie şi tehnică în procesul de creare a dreptului*, Ed. Academiei, Bucureşti, 1969, p. 87.

[12] N. Popa, *Teoria generală a dreptului*, ed. a 6-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2020, p. 78.

[13] Pentru amănunte a se vedea Al. Bleoancă, *op. cit.*, pp. 3-5.

[14] *Ibidem*.

- regulile sunt fie edictate de către stat, fie elaborate de alte entităţi, dar însuşite (sancţionate, adică acceptate oficial) de stat;

- normele reglementează conduita umană în cadrul principalelor relaţii din societate (în realitate, este vorba despre cvasitotalitatea acestor relaţii); iar

- scopul reglementării este asigurarea dreptăţii (justiţiei sociale), adică protejarea cât mai înaltă a intereselor fiecărui individ în parte, dar numai în măsura în care nu sunt vătămate în mod inacceptabil interesele celorlalţi".

3. Noţiuni generale despre dreptul subiectiv[15]

Dreptul subiectiv[16] este definit de literatura de specialitate ca „*dreptul ce aparţine unui subiect (unei persoane) privit(e) individual şi care depinde de voinţa acestei persoane. Acesta este o posibilitate de comportament a unei persoane, în sensul că respectiva persoană poate avea ea o anumită conduită şi poate cere, în acelaşi timp, unei alte (a doua) persoane să aibă o conduită corespunzătoare*".

În continuare, autorul[17] precizează: „*Conduita corespunzătoare celei de a doua persoane determină, la rândul său, noţiunea de* ***obligaţie****, adică îndatorirea acelei alte persoane de a avea un comportament corelat cu cel al titularului de drept subiectiv. De aici reţinem corespondenţa dintre dreptul subiectiv şi obligaţia corespunzătoare: un drept nu poate exista în lipsa obligaţiei; fără obligaţie, dreptul nu are nicio valoare*".

În concluzie, **dreptul subiectiv**[18] reprezintă „*facultatea unei persoane (a unui subiect) de a-şi valorifica sau de a-şi apăra împotriva altei sau altor persoane un anumit interes ce îi este recunoscut*".

Doctrina[19] ne precizează că „*recunoaşterea interesului o face dreptul obiectiv, în sensul că o normă prevede posibilitatea respectivă de conduită (de exemplu, dreptul unei persoane de a se căsători este recunoscut de art. 259 C. civ.)*".

Literatura de specialitate[20] ne spune că „definirea dreptului subiectiv ne dă posibilitatea de a evoca ***diferenţa dintre drept şi obligaţie***:

– *dreptul este o posibilitate*, o facultate pentru o persoană, care poate să aibă o anumită conduită, adică să-şi valorifice interesul; numai că, în aceeaşi măsură, titularul dreptului poate să renunţe la valorificare, adică să nu mai aibă conduita respectivă; de exemplu, cel care a dat cu împrumut poate să nu mai ceară înapoi suma împrumutată, care îi va rămâne împrumutatului; în acest caz, nimeni nu îl poate forţa pe împrumutător să ceară suma ori să îl sancţioneze pentru că nu a cerut-o;

– *obligaţia este o îndatorire* pentru cel ţinut de ea; astfel, dacă titularul dreptului căruia îi este corelativă obligaţia a decis să îşi valorifice interesul (dreptul), atunci persoana obligată trebuie să aibă conduita corespunzătoare; în exemplul anterior, dacă împrumutătorul a decis să ceară înapoi suma, atunci împrumutatul trebuie să o restituie, iar în caz contrar poate fi forţat să o plătească şi, respectiv, să fie sancţionat pentru că nu a plătit-o la timp (prin calcularea unei dobânzi pentru fiecare zi de întârziere a plăţii)".

---

[15] *Ibidem*, pp. 110-147.
[16] *Ibidem*.
[17] *Ibidem*.
[18] N. Popa, *op. cit*., p. 30.
[19] Al. Bleoancă, *op. cit.*, pp. 6-7.
[20] *Ibidem*.